

ARCHÍV ÚSTAVU PAMÄTI NÁRODA

Krajská správa ZNB Správa Štátnej bezpečnosti Bratislava 2. odbor 1966 – 1990

Čiastkový inventár

Spracovala: Mgr. J. Maťašová
Bratislava 2013

ÚVOD

Čiastkový inventár sprístupňuje archívne dokumenty 2. odboru Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti Správy Štátnej bezpečnosti Bratislava.

Archívny materiál spomenutého fondového oddelenia pochádza z rokov 1966 – 1990 a zachoval sa z tej časti registratúry, ktorá mala byť pôvodne skartovaná. Z tohto dôvodu prevzatý materiál rešpektoval organizačnú štruktúru pôvodcu len čiastočne a musel byť preusporiadaný. Materiál sa zachoval fragmentovite, v niektorých prípadoch bol aj fyzický poškodený. Na usporiadanie sa použila chronologicko-organizačná štruktúra, ktorá vychádza z organizačnej štruktúry pôvodcu a rešpektuje čiastočne aj diplomatické hľadisko.

Časť registratúry 2. odboru KS ZNB S ŠtB Bratislava pôvodne ponechaná na trvalé uloženie v archíve S ŠtB bola spracovaná a sprístupnená inventárom v r. 1987. V súčasnosti je uložená v Archíve Ústavu pamäti národa.¹

Archívne dokumenty 2. odboru podobne ako archívny materiál iných útvarov Štátnej bezpečnosti pochádza z registratúry pôvodcu. Fondové oddelenie 2. odboru je súčasťou fondu KS ZNB S ŠtB Bratislava.

KS ZNB S ŠtB boli zriadené v r. 1966 rozkazom MV ČSSR č. 12 v rámci reorganizácie pri ktorej vznikla Hlavná správa ŠtB. Ako územné organizačné zložky riadili činnosť útvarov ŠtB a Verejnej bezpečnosti v rámci vlastnej kompetencie a zároveň koordinovali činnosť územných zložiek na nižšej úrovni na území kraja. Členili sa na funkčné a výkonné útvary. Funkčné útvary zahŕňali činnosť vnútorného oddelenia, kádrového a organizačného odboru, inšpekcie náčelníka, hospodárskeho odboru, spojovacieho odboru, štábne útvary a útvary služieb, od r. 1974 aj zdravotnícky ústav KS ZNB a krajské stredisko automatizácie. Výkonné útvary zahŕňali odbor rozvedky, od r. 1969 ako oblastný odbor patril pod riadiacu právomoc I. správy ZNB, správu ŠtB, odbor vyšetrovania, ŠtB, správu VB, odbor vyšetrovania

---

¹ Longauerová, E.: Správa ZNB hl. mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja Správa ŠtB Bratislava a útvary ŠtB v Západoslovenskom kraji – II. diel, Spišské Podhradie, 1987.

VB, odbor ochrany stranických a štátnych predstaviteľov, od r. 1974 aj krajský odbor pasov a víz a krajský odbor ochrany štátnych hraníc.

Správa ZNB hl. mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja Správa ŠtB vykonávala svoje kompetencie na území Západoslovenského kraja. Rozkazom MV ČSSR č. 61 bola v r. 1975 premenovaná KS ZNB Bratislava na Správu ZNB hl. mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja.

V rozsahu svojho zamerania Správa ŠtB bola výkonným orgánom kontrarozvedky, sústreďovala a spracúvala informácie o štátnobezpečnostnej situácii pre potreby riadiacich orgánov ŠtB po línii rozviednej, kontrarozviednej a ochrany ekonomiky. Správa ŠtB bola riadená vedením správy na čele s náčelníkom. Medzi podriadené zložky patrili vnútorné oddelenie, operatívne odbory 1., 2. a 3., odbor vyšetovania, od r. 1972 oddelenie letiskovej kontroly Bratislava a Piešťany², od r. 1979 odbor pasov a víz a oddelenia ŠtB v kraji.³ Výkon sledovania a spravodajskej techniky bol zabezpečený prostredníctvom 4. a 6. odboru XII. správy ZNB Bratislava.⁴

Druhý odbor organizoval kontrarozviednu činnosť na úseku vnútorného spravodajstva po problematike pravicového oportunizmu, sionizmu, nacionalizmu, nepriateľských osôb, príslušníkov bývalých politických strán, cirkvi, siekt, vysokých škôl, kultúry.

V r. 1971 bol z neho vyčlenený 1. a 3. odbor v problematikách vonkajšieho nepriateľa a ochrany ekonomiky. Zameranie 2. odboru sa zúžilo na problematiku vnútorného nepriateľa. Zachovaný spisový materiál do r. 1971 preto reflektuje ešte pôvodné zameranie odboru a obsahuje aj materiál problematiky vonkajšieho protivníka.

2. odbor sa členil na oddelenia 1. – 5. Metodicky bol riadený X. správou ZNB a XII. správou ZNB Bratislava.

---

² Rozkaz MV ČSSR č. 41/1972.

³ Archív ÚPN: KS ZNB S ŠtB Bratislava, Vnútorné oddelenie, PT r. 1981, 36 - Organizačná a systemizačná štruktúra S ŠtB Bratislava.

⁴ Žáček, P.: ŠtB na Slovensku za normalizácie. Agónia komunistickej moci v zvodkách tajnej polície. MS SR, 2002.

Prvé oddelenie vykonávalo agentúrno-operatívnu činnosť na úseku boja proti pravici, bývalým príslušníkom bezpečnosti, ČSLA a justície. Druhé oddelenie sa venovalo vyčleneným objektom v oblasti kultúry, zdravotníctva, ochrany spoločenských organizácií v krajskej a mestskej pôsobnosti. Tretie oddelenie prevádzalo kontrarozviednu činnosť v oblasti vysokých škôl, mládeže, telovýchovy, mládežníckych organizácií, problematiku voľnej mládeže. Štvrté oddelenie vykonávalo agentúrno-operatívnu činnosť v oblasti sionizmu, bývalých politických strán, nelegálnych organizácií, protištátnych písomností, nedovoleného ozbrojovania, evidencie a kontroly nepriateľských osôb. Piate oddelenie malo na starosti kontrarozviednu činnosť v oblasti cirkvi a siekt.⁵

Útvary Štátnej bezpečnosti sa pri vedení registratúry riadili smernicami usmerňujúcimi výkon spisovej služby na útvaroch MV a ZNB ako aj vlastnými inštrukciami ŠtB zohľadňujúcimi prácu s materiálom štátnobezpečnostnej povahy.⁶ Vyraďovanie dokumentov z registratúry sa v 70. – 80. rokoch riadilo smernicou MV⁷, ktorá určovala úložné lehoty pre jednotlivé typy dokumentov na základe ich dôležitosti a možného budúceho využitia. Koniec roka 1989 narušil túto prax a v rámci skartácií bol zničený aj archívny materiál, ktorý mal byť pôvodne zachovaný.

Registratúra útvarov ŠtB bola tvorená registratúrnymi pomôckami zaznamenávajúcimi evidenciu a obchodovanie spisov, prípadne inými evidenciami a vlastným spisovým materiálom.

Registratúra 2. odboru bola tvorená podaciami protokolmi ako pomocnými evidenciami pri vedení spisov a spisovým materiálom. Podacie protokoly boli vedené

---

⁵ Longauerová, E.: Správa ZNB hl. mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja Správa ŠtB Bratislava a útvary ŠtB v Západoslovenskom kraji – II. diel, Spišské Podhradie, 1987, str. 5 – 6.

⁶ Inštrukcia o operatívnej evidencii a administratíve pri agentúrno operatívnej práci Štátnej bezpečnosti (A-oper-II-1/1962); Smernice pre evidenciu, štatistiku a administratívu v čs. kontrarozviedke (A-oper-II-1/1973); Smernice pre evidenciu, štatistiku a administratívu pri kontrarozviednej činnosti (A-oper-II-1/1978). K smerniciam boli vydané metodické pokyny MP/1974 a MP/1978. Spisová služba sa riadila tiež smernicami MV a ZNB: RMV č. 38/1965, služobný predpis MV-adm-I-1 - Spisový poriadok ministerstva vnútra, RMV č. 41/1962 Administratívny poriadok ministerstva vnútra (MV-adm-I-3); NMV ČSSR č. 39/1977, ktorým sa mení a dopĺňa spisový poriadok ministerstva vnútra (MV-adm-I-1).

⁷ Smernica MV-adm-I-5.

chronologicky a zároveň rešpektovali stupeň utajenia – prísne tajné a tajné a obyčajné. Spisový materiál bol zodpovedajúco tomuto členeniu evidovaný aj uložený. Následne sa v rámci ročníkov ukladal podľa podacích čísel. Spisový materiál evidovaný a uložený kvôli svojej špecifickosti osobitne tvorí v rámci štruktúry fondového oddelenia samostatné skupiny – účtovný materiál, rozkazy a nariadenia.

Štruktúra fondového oddelenia :

I REGISTRATÚRNE POMÔCKY A EVIDENCIE

I/A Pomocné knihy

I/B Evidenčné knihy

II SPISOVÉ MATERIÁLY

II/A Spisy prísne tajné (PT)

II/B Spisy tajné a obyčajné (T+O)

III ÚČTOVNÉ MATERIÁLY

IV ROZKAZY A NARIADENIA

Signatúra I obsahuje registratúrne pomôcky a evidencie. V skupine A sa nachádzajú pomocné knihy: podacie protokoly, doručovacie knihy a zápisníky referentov. Inventárnu jednotku tvorí jedna kniha. Zápisníky referentov sú zahrnuté pod jednu inventárnu jednotku. V skupine B sa nachádzajú evidenčné knihy: evidenčná kniha pošty a evidencia služobných kníh. Inventárnu jednotku tvorí jedna kniha.

Signatúru II obsahuje spisový materiál. V skupine A sa nachádzajú spisy prísne tajné, v skupine B spisy tajné a obyčajné. Inventárnu jednotku tvorí ročník spisov. V rámci ročníka sú spisy uložené podľa podacích čísel.

Signatúra III obsahuje účtovný materiál. Nachádza sa tu materiál finančného charakteru. Inventárnu jednotku tvorí ročník spisov.

Signatúra IV obsahuje rozkazy a nariadenia. Nachádzajú sa tu zbierky pokynov náčelníka Správy pasov a víz MV SSR. Inventárnu jednotku tvorí ročník spisov.

Archívne dokumenty 2. odboru odzrkadľujú zameranie odboru na boj proti vnútornému nepriateľovi.

Spisový materiál sa zachoval vo výrazne torzovitom stave. Systém práce príslušníkov 2. odboru dokumentujú ročné plány práce, smernice a metodické pokyny ale taktiež aj zápisníky referentov, ktoré obsahujú poznámky príslušníkov k nimi vedenej agentúrnej sieti a jednotlivým akciám.

Návrh na finančné dary pre príslušníkov 2. odboru poukazuje na systém odmeňovania príslušníkov odboru.

Materiál 2. odboru obsahuje 51 inventárnych jednotiek a je uložený v 10 archívnych krabiciach.

I REGISTRATÚRNE POMÔCKY A EVIDENCIE

I/A Pomocné knihy

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
1	Podací protokol PT	1977	1
2	Podací protokol PT	1978	1
3	Podací protokol PT	1979	2
4	Podací protokol PT	1980	2
5	Podací protokol PT	1981	3
6	Podací protokol PT	1982	3
7	Podací protokol PT	1983	4
8	Podací protokol T+O	1977	4
9	Podací protokol T+O	1978	5
10	Podací protokol T+O	1979	5
11	Podací protokol T+O	1980	6
12	Podací protokol T+O	1981	6
13	Podací protokol T+O	1982	7
14	Podací protokol T+O	1983	7
15	Doručovacia kniha	1976 – 1978	8
16	Doručovacia kniha	1978 – 1980	8
17	Doručovacia kniha	1980 – 1982	8
18	Doručovacia kniha	1982 – 1983	8
19	Doručovacia kniha	1983 – 1985	8
20	Doručovacia kniha	1985 – 1986	8
21	Doručovacia kniha	1986 – 1988	8
22	Doručovacia kniha	1988 – 1989	8
23	Doručovacia kniha	1989 – 1990	8
24	Zápisníky referentov – František Jelačič, Emil Ninčák	1986	9

I/B Evidenčné knihy

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
25	Evidenčná kniha pošty	1984	9
26	Evidencia služobných kníh	1971 – 1980	9

ARCHÍV ÚPN

II SPISOVÝ MATERIÁL

III/A Spisy prísne tajné (PT)

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
27	Prevádzkové údaje pre účastníkov VKV rádiatelefonického spojenia (1404).	1976	9
28	Pokyny k zabezpečeniu úloh pri kontrole VC po línii 2. odboru (400).	1978	9
29	Upozornenie na anonymné listy adresované MV MLR týkajúce sa slovenskej občianky (1971); Strednodobý plán agentúrno-operatívnej činnosti po línii vnútorného nepriateľa na r. 1981 – 1985 (2226).	1981	9
30	Ročný plán činnosti na r. 1983 (2362).	1982	9
31	Prešetrenie anonymu na osobu Ján Brešťanský (511); Ročný plán činnosti na r. 1984 (2506).	1983	9
32	Výkaz preventívnych opatrení (91); Poznatok k osobe Ľudovít Hollý (2137).	1984	9
33	Metodický pokyn k akcii PAVÚK – problematika boja proti sionizmu (69).	1986	9
34	Metodické pokyny k realizácii smernice SSEP (2508).	1987	9
35	Projekt vytypovania lokalít v Bratislave so zvýšenou koncentráciou mládeže (43).	1988	9

II/B Spisy tajné a obyčajné (T+O)

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
36	Zameranie rozviedky Pentagonu (bez č.); Poznatok k osobe Peter Válik (bez č.); Rozbor situácie v kontrarozviednej práci proti americkej rozviedke (bez č.).	1966	10
37	Zoznamy rehabilitovaných osôb (bez č.).	1967	10
38	Zoznamy rehabilitovaných osôb (bez č.); Rozbor práce na úseku boja proti BND a Abwehru (bez č.).	1969	10
39	Informácia o zaslaní zoznamu utajovaných skutočností (1830); Správa o emigrácii čs. občanov do cudziny v r. 1970 (bez č.).	1970	10
40	Previerka osoby Karol Hradský (bez č.).	1971	10
41	Poznatok k osobe Michal Kumorovitz (bez č.).	1973	10
42	Upozornenie na zaslanie smerníc NMV ČSSR č. 11/76 (1545).	1976	10
43	Zoznam príslušníkov 2. odboru (bez č.).	1977	10
44	Pokyn Ústrednej colnej správy č. 24/78 – vyvážanie dokumentácie z ČSSR (774).	1978	10
45	Expertízy v akcii MODLITBA (167); Poznatok k osobe Ernest Nyáry (1663); Informácia o pacifistických organizáciách (bez č.); Situačná správa za r. 1985 (bez č.).	1985	10

46	Záznam o vyvedení TS VLADO reg. č. 18 740 z KB ČERVENĚ (bez č.); Vzor agentúrno-operatívnej previerky osoby v SPO HORÁR (bez č.); Zabezpečenie stálej služby (bez č.).	1987	10
47	Štátnobezpečnostná situácia na úseku vnútorného nepriateľa (bez č.); Vzor na založenie zväzku KTS JÁN po problematike kultúra (bez č.).	1988	10
48	Prehľad dosiahnuteľnosti príslušníkov 2. odboru (bez č.); Zoznam príslušníkov 2. odboru zaradených do stálej služby (bez č.); Zoznam príslušníkov 2. odboru (bez č.); Prezenčná listina príslušníkov 2. odboru (bez č.); Zoznam telefónnych klapiek príslušníkov 2. odboru (bez č.); Výkaz preventívnych opatrení prevádzaných čs. kontrarozvedkou (bez č.); Pokyn ku skartácii spisov PO, KTS, D (bez č.); Pokyn k skartácii OZ (bez č.); Žiadosť o skartovanie osobných operatívnych zväzkov (bez č.); Žiadosť o zničenie zväzkov signálu (bez č.); Styková báza TS BEDRICH reg. č. 15 245 a styková báza TS CADILAK reg. č. 19 359 na osoby z radov VC (bez č.); Projekt informačného systému po línii cirkví a siekt (bez č.).	1989	10

III. ÚČTOVNÉ MATERIÁLY

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
49	Návrh na udelenie peňažného daru príslušníkom 2. odboru: Marián Benkovič, Alexander Križan, Peter Vanik, Ladislav Csillaghy.	1989	10

IV. ROZKAZY A NARIADENIA

Inv. č.	Obsah	Rok	Kr. č.
50	Zbierka pokynov náčelníka Správy pasov a víz MV SSR č.5/69.	1969	10
51	Zbierka pokynov náčelníka Správy pasov a víz MV SSR č.5/70.	1970	10

ZOZNAM SKRATIEK:

- Abwehr – Spravodajská služba Rakúska
BND – Spravodajská služba západného Nemecka
ČSLA – Československá ľudová armáda
D – dôverník
EZO – Evidencia záujmových osôb
FMV – Federálne ministerstvo vnútra
HS ŠtB – Hlavná správa ŠtB
KB – konšpiračný byt
KS ZNB – krajská správa ZNB
KSČ – Komunistická strana Československa
KSS – Komunistická strana Slovenska
MLR – Maďarská ľudovodemokratická republika
MV ČSSR – minister vnútra, ministerstvo vnútra Československej socialistickej republiky
MV SSR – minister vnútra Slovenskej socialistickej republiky
N – náčelník
NMV – nariadenie ministra vnútra, námestník ministra vnútra
O – obyčajné
O ŠtB – oddelenie ŠtB
OS ZNB – okresná správa ZNB
OZ – objektový (operatívny) zväzok
PO – preverovaná osoba
PT – prísne tajné
RMV – rozkaz ministra vnútra
S – správa
SPO – spis preverovanej osoby
SSEP – Systém zjednotenej evidencie poznatkov
SZ – signálny zväzok
ŠEO – štatisticko-evidenčné oddelenie
ŠtB – štátna bezpečnosť

T – tajné

TS – tajný spolupracovník

VB – verejná bezpečnosť

VC – vízový cudzinec

VKV – veľmi krátke vlny

ZNB – Zbor národnej bezpečnosti

ARCHÍV ÚPN